Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (deveto vijeće)

27. studenog 2014.*

„Tržišno natjecanje – Zabranjeni sporazumi – Tržište strujnih transformatora – Odluka kojom se utvrđuje povreda članka 81. UEZ-a i članka 53. Sporazuma o EGP-u – Sporazum o podjeli tržišta – Obavijest o suradnji iz 2002. – Oslobađanje od kazne – Legitimno očekivanje – Obveza obrazlaganja“

U predmetu T-521/09,

Alstom Grid SAS, prije Areva T&D SAS, sa sjedištem u Parizu (Francuska), koji su zastupali A. Schild, C. Simphal i E. Estellon, zatim J. Derenne, A. Müller-Rappard i M. Domecq, *avocats*,

tužitelj,

protiv

Europske komisije, koju su zastupali A. Bouquet, N. von Lingen i K. Mojzesowicz, zatim Bouquet, Mojzesowicz i P. Van Nuffel, u svojstvu agenata,

tuženika,

povodom zahtjeva za poništenje Odluke Komisije C (2009) 7601 *final* od 7. listopada 2009. koja se odnosi na postupak primjene članka 81. UEZ-a i članka 53. Sporazuma o EGP-u (predmet COMP/39.129 – Strujni transformatori).

OPĆI SUD (deveto vijeće)

u sastavu: D. Gratsias, u svojstvu predsjednika vijeća, O. Czúcz (izvjestitelj) i I. Labucka, suci,

tajnik: M. J. Plingers, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 21. svibnja 2014.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: francuski

Presudu

Okolnosti spora i pobijana odluka

1 Dotični sektor u ovom predmetu je sektor strujnih transformatora, autotransformatora i prigušnica s naponskim rasponom od 380 kV ili većim. Strujni transformatori su bitni električni dijelovi čija je funkcija smanjivanje ili povećanje napona u strujnom krugu. Ti se transformatori prodaju pojedinačno ili kao sastavni dio električne trafostanice sagrađene po sistemu „ključ u ruke“.

2 Tijekom razdoblja relevantnog za ovaj spor, to jest između 9. lipnja 1999. i 15. svibnja 2003., tužitelj, tada pod nazivom Alstom T&D SA, djelovao je na području strujnih transformatora. Tijekom cijelog tog razdoblja matično društvo Alstom držalo je 100% udjela u kapitalu Alstom France SA (preimenovan u Alstom Holdings u kolovozu 1999.), koji je pak držao 100% udjela u tužiteljevom kapitalu.

3 Nakon prodaje djelatnosti proizvodnje strujnih transformatora grupe Alstom grupi Areva tužitelj je 2004. prenesen na grupu Areva, koja je pod nadzorom Areva SA, a potom je preimenovan u Areva T&D SA.

4 Komisija Europskih zajednica je 11. i 12. svibnja 2004. provela pretrage u predmetu COMP/F/38.899 – Plinom izolirani sklopni uređaji, osobito u prostorima Hitachi Ltd., u kojem je zaplijenila preslike dokumenata.

5 Hitachi je 9. rujna 2004. u pogledu plinom izoliranih sklopnih uređaja podnio zahtjev za dodjelu oslobađanja od kazni na temelju Obavijesti Komisije o oslobađanju od kazni i smanjenju kazni u slučajevima kartela (SL 2002., C 45, str. 3., u daljnjem tekstu: Obavijest o suradnji iz 2002.). U okviru tog zahtjeva je, među ostalim, podnio preslike dokumenata koje je Komisija pronašla u njegovim prostorima tijekom gore navedenih pretraga.

6 Areva je 22. rujna 2004. podnijela prvi zahtjev za dodjelu oslobađanja od kazni. Ovaj prvi zahtjev za dodjelu oslobađanja od kazni odnosi se poglavito na protutržišne prakse koje obuhvaćaju više država članica Europske unije (među ostalim, Belgiju, Njemačku, Francusku, Nizozemsku i Austriju). U njemu je Areva također uputila na „Aero Club“, međunarodni zabranjeni sporazum u sektoru strujnih transformatora. U tom pogledu ona navodi nazive europskih i japanskih poduzetnika koji su u njemu sudjelovali kao način funkcioniranja tog zabranjenog sporazuma. Osim toga, pojasnila je da su te prakse prestale između 1998. i 1999. Komisija je 7. prosinca 2005. odbila taj prvi zahtjev za dodjelu oslobađanja od kazni, navevši da je zaključila da ona ne ispunjava uvjete predviđene točkom 8. (a) ili (b) Obavijesti o suradnji iz 2002.

7 Areva je 15. siječnja 2005. podnijela drugi zahtjev za dodjelu oslobađanja od kazni. U njemu je dostavila poglavito podatke o mogućim protutržišnim praksama koje utječu na njemačko i francusko tržište strujnih transformatora ukazujući istovremeno na razlike između prvog navodnog zabranjenog sporazuma i zabranjenog sporazuma s obzirom na koji je Komisija provela istrage u predmetu AIG. Areva je 21. rujna 2006. povukla taj zahtjev za dodjelu oslobađanja od kazni.

8 Areva je 2. svibnja 2006. podnijela treći zahtjev za dodjelu oslobađanja od kazni koji je ciljao na navodni zabranjeni sporazum u vezi s Njemačkom i Francuskom. Ona je dopunila podatke dostavljene 8. rujna 2006. ponovno iznijevši podatke o protutržišnim praksama u vezi s Njemačkom i Francuskom te ukazavši na to da su druge zemlje povezane s tim praksama bile Belgija, Nizozemska i Austrija. U tom je kontekstu također spomenula „prijateljski sporazum“za koji je smatrala da se odnosi na „tuđa“ europska tržišta, to jest europska tržišta na kojima europski proizvođači nisu raspolagali proizvodnom jedinicom, kao što su Španjolska ili Italija. Naposljetku je navela da je „prijateljski sporazum“prestao između 1997. ili 1998. Areva je 10. listopada 2006. pojasnila da se činilo da je „prijateljski sporazum“

bio samo jednostrano ponašanje koje je nijekalo protutržišni karakter tih praksi. Dopisom od 31. listopada 2006. Komisija je Arevi dodijelila uvjetno oslobađanje od kazni u vezi s „navodnim zabranjenim sporazumom u sektoru strujnih transformatora u Njemačkoj, Austriji, Francuskoj i Nizozemskoj“.

9 Komisija je 7. i 8. veljače 2007. provela pretrage u prostorima društava u Njemačkoj, Austriji i Francuskoj.

10 Grupa Siemens je 7. veljače 2007. podnijela zahtjev za dodjelu oslobađanja od kazni. Siemens je 15. veljače 2007. dopunio taj zahtjev dostavivši dokaze u vezi s usmenim zabranjenim sporazumom u sektoru strujnih transformatora, nazvanim „prijateljski sporazum“ (GA), na temelju kojeg europski proizvođači nisu smjeli prodavati svoje proizvode u Japanu, a japanski proizvođači nisu smjeli prodavati svoje proizvode na europskom tržištu. Komisija je 6. prosinca 2007. Siemensu dodijelila uvjetno oslobađanje od kazni na temelju točke 8. (b) Obavijesti o suradnji iz 2002. jer je on bio prvi poduzetnik koji joj je dostavio dokaze koji su joj omogućili da utvrdi povedu članka 81. UEZ-a u vezi s tim sporazumom.

11 Komisija je 14. ožujka 2007. tužitelju i drugim poduzetnicima uputila upitnik. Tužitelj je na njega odgovorio 27. ožujka 2007.

12 Dana 29. ožujka 2007. održan je sastanak s tužiteljevim zastupnicima tijekom kojeg je Komisija predočila određene dokumente i postavila pitanja u tom pogledu.

13 Grupa Hitachi podnijela je 1. lipnja 2007. drugi zahtjev za oslobađanje od kazni koji je dopunila 1. kolovoza 2007.

14 Grupa Fuji podnijela je 18. srpnja 2007. drugi zahtjev za oslobađanje odnosno smanjenje kazne u vezi sa zabranjenim sporazumom između europskih i japanskih proizvođača strujnih transformatora.

15 Komisija je 20. kolovoza 2007. usmeno obavijestila Arevu da namjerava postupati samo u pogledu zabranjenog sporazuma između europskih i japanskih proizvođača, a ne u pogledu zabranjenih sporazuma u vezi s određenim državama članicama za koje je tužitelj ishodio uvjetno oslobađanje od kazni. Nadalje, Komisija ju je obavijestila o činjenici da uvjetno oslobađanje od kazni, koje joj je dodijelila, obuhvaća samo zabranjene sporazume u vezi s određenim nacionalnim tržištima i ne obuhvaća zabranjeni sporazum između europskih i japanskih proizvođača u pogledu kojeg Areva nije podnijela zahtjev za oslobađanje od kazni.

16 Komisija je 30. rujna 2008. odlučila pokrenuti postupak u vezi s tržištem strujnih transformatora protiv adresata pobijane odluke.

17 Komisija je 19. studenoga 2008., prije nego što je poslala obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama, poslala Arevi dopis u kojem je podrobno izložila kronološki njezine zahtjeve za oslobađanje odnosno smanjenje kazne te je podsjetila da ju je 20. kolovoza 2007. obavijestila o svojem zaključku da zabranjeni sporazumi u vezi s određenim državama članicama (osobito s Njemačkom), s jedne strane, i zabranjeni sporazum između europskih i japanskih proizvođača strujnih transformatora, s druge strane, predstavljaju dvije različite povrede i da namjerava postupati samo protiv navodnog zabranjenog sporazuma između europskih i japanskih proizvođača strujnih transformatora, a ne i protiv navodnog zabranjenog sporazuma u Njemačkoj. Ona je također obavijestila tužitelja o činjenici da dokazi koji se odnose na zabranjeni sporazum između europskih i japanskih proizvođača strujnih transformatora nemaju značajnu dodanu vrijednost i da joj u tom pogledu ne namjerava dodijeliti smanjenje novčane kazne na temelju Obavijesti o suradnji iz 2002.

18 Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama donesena je 20. studenoga 2008. Tužitelj je na nju odgovorio 20. siječnja 2009. Rasprava je održana 17. veljače 2009.

19 Komisija je 7. listopada 2009. donijela svoju Odluku C (2009) 7601 *final* koja se odnosila na postupak primjene članka 81. UEZ-a i članka 53. Sporazuma o EGP-u (predmet COMP/39.129 – Strujni transformatori) (u daljnjem tekstu: pobijana odluka), u kojoj je utvrdila da su Alstom i tužitelj prekršili članak 81. UEZ-a i članak 53. Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru (u daljnjem tekstu: Sporazum o EGP-u) te je Alstomu izrekla novčanu kaznu od 16,5 milijuna eura, dok je u pogledu tužitelja utvrđena solidarna odgovornost za iznos od 13,53 milijuna eura.

20 U pobijanoj odluci Komisija je utvrdila da je tužitelj sudjelovao barem od 9. lipnja 1999. do 15. svibnja 2003. u „prijateljskom sporazumu (GA)“, odnosno zabranjenom sporazumu koji obuhvaća cijelo područje Europskog gospodarskog prostora (EGP), sastoji se od sporazuma usmeno sklopljenog između europskih i japanskih proizvođača strujnih transformatora i ima za predmet poštovanje unutarnjih tržišta svakog od njih te suzdržavanje od prodaje na njima.

21 U pogledu organizacije prijateljskog sporazuma, Komisija je zaključila da su poduzetnici koji su u njemu sudjelovali bili podijeljeni u dvije skupine, europsku i japansku, od kojih je svaka morala imenovati poduzetnika tajnika, i da je tijekom cjelokupnog kršenja grupa Siemens imala ulogu tajnika u europskoj skupini, a Hitachi ulogu tajnika u japanskoj skupini. Ona je također utvrdila da je sporazum o podjeli tržišta bio dopunjen sporazumom u vezi s obavještavanjem o pozivima na nadmetanje (projekti) koji su potjecali s područja druge skupine te da je o tim projektima morao biti obaviješten tajnik druge skupine radi ponovne dodjele.

22 Pobijana odluka odnosi se na tržište strujnih transformatora koji se prodaju pojedinačno ili se ugrađuju u projekte po sistemu „ključ u ruke“, uz iznimku onih koji se prodaju kao sastavni dio trafostanica koje se temelje na AIG-u, jer su ovi potonji već bili predmet Odluke Komisije C (2006) 6762 *final* od 24. siječnja 2007. o postupku primjene članka 81. [UEZ-a] i članka 53. Sporazuma o EGP-u (Predmet COMP/F/38.899 – Plinom izolirani sklopni uređaji) (sažetak objavljen u SL 2008., C 5, str. 7.).

23 U pobijanoj odluci Komisija je napravila razliku između prijateljskog sporazuma i osobito drugih dvaju zabranjenih sporazuma, to jest, s jedne strane, zabranjenih sporazuma koji se odnose na nacionalna tržišta, osobito njemačko tržište, i, s druge strane, „Aero Cluba, međunarodnog zabranjenog sporazuma koji je okončan 1997. ili 1998. Povreda utvrđena u pobijanoj odluci odnosi se samo na prijateljski sporazum, a ne na druga dva zabranjena sporazuma.

24 Na temelju Obavijesti o suradnji iz 2002. Komisija je Siemensu AG i Siemensu Aktiengesellschaft Österreich dodijelila oslobađanje od novčane kazne, a Fuji Electronics Holdings Co., Ltd. smanjenje od 40% od novčane kazne.

25 Nasuprot tome, Komisija tužitelju nije dodijelila oslobađanje ili smanjenje novčane kazne. Međutim, u uvodnoj izjavi 274. pobijane odluke ona mu je dodijelila smanjenje od 18% zbog učinkovite suradnje izvan područja primjene Obavijesti o suradnji iz 2002. Razlika između iznosa novčane kazne izrečene Alstomu i iznosa novčane kazne izrečene tužitelju objašnjava se stoga činjenicom da se Alstom nije koristio smanjenjem novčane kazne.

Postupak i zahtjevi stranaka

26 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 21. prosinca 2009. tužitelj, pod nazivom Areva T&D SAS zbog promjene statuta, pokrenuo je ovaj postupak.

27 Nakon što ga je Alstom kupio u siječnju 2010. tužitelj je odlučio promijeniti naziv svoje tvrtke u Alstom Grid SAS.

28 Budući da je sudac izvjestitelj bio spriječen sudjelovati u postupku, ovaj predmet dodijeljen je novom sucu izvjestitelju.

29 Na temelju izvještaja suca izvjestitelja Opći sud (deveto vijeće) odlučio je 9. studenoga 2012. u okviru mjera upravljanja postupkom u smislu članka 64. Poslovnika Općeg suda postaviti strankama pitanja i pozvati Komisiju da dostavi dokumente. U određenom roku stranke su odgovorile na pitanja, a Komisija je djelomično udovoljila zahtjevu za dostavu dokumenata. Tužitelj je 7. ožujka 2013. podnio svoje očitovanje u vezi s dokumentima i očitovanjima koje je Komisija dostavila.

30 Rješenjem predsjednika trećeg vijeća od 9. travnja 2013., Opći sud je prekinuo postupak u ovom predmetu do odluke Suda kojom se završava postupak u predmetu C-231/11 P, Komisija/Siemens Österreich i dr.

31 Uslijed promjene sastava vijeća, sudac izvjestitelj raspoređen je u deveto vijeće kojemu je slijedom toga dodijeljen ovaj predmet.

32 Nakon što je Sud proglasio svoje presude od 10. travnja 2014., Komisija/Siemens Österreich i dr. (C-231/11 P do C-233/11 P, Zb., EU:C:2014:256) i Areva/Komisija (C-247/11 P i C-253/11 P, Zb., EU:C:2014:257), Opći sud (deveto vijeće) odlučio je otvoriti usmeni dio postupka.

33 Dopisom od 14. svibnja 2014. tužitelj je povukao određene tužbene razloge iznesene u potporu svoje tužbe, što je Opći sud primio na znanje.

34 Opći sud je na raspravi održanoj 21. svibnja 2014. saslušao izlaganja stranaka i njihove odgovore na pitanja.

35 Tužitelj od Općeg suda zahtijeva da:

— poništi pobijanu odluku u dijelu u kojem se odnosi na njega;

— naloži Komisiji snošenje troškova.

36 Komisija od Općeg suda zahtijeva da:

— odbije tužbu;

— naloži tužitelju snošenje troškova.

37 Stranke ne zahtijevaju preinaku iznosa novčane kazne izrečene pobijanom odlukom.

Pravo

38 Ova se tužba sastojala od četiri tužbena razloga. Međutim, kao što je istaknuto u točki 33. ove presude, tužitelj je povukao dio navedenih tužbenih razloga, to jest prvi dio prvog tužbenog razloga, koji se temeljio na povredi obveze obrazlaganja u odnosu na Komisijino prenošenje svojih ovlasti za izricanje sankcija, drugi tužbeni razlog, koji se temeljio na povredi članka 81. stavka 1. UEZ-a, a osobito na povredi pravila o pripisivanju povreda prava tržišnog natjecanja, kao i treći tužbeni razlog, koji se temeljio na povredi članka 81. stavka 1. UEZ-a, a osobito na povredi pravila o solidarnoj odgovornosti.

39 Stoga valja ispitati samo preostali dio prvog tužbenog razloga koji se temelji na nedostatnosti obrazloženja u pogledu dodavanja dodatnog uvjeta pored uvjeta utvrđenih Obaviješću o suradnji iz 2002., kao i četvrti tužbeni razlog koji se temelji na povredi načela legitimnih očekivanja i načela pravne sigurnosti kao i na nepoštovanju pravila utvrđenih navedenom obaviješću.

40 Opći sud smatra da četvrti tužbeni razlog valja ispitati prije preostalog dijela prvog tužbenog razloga.

Četvrti tužbeni razlog koji se temelji na nepoštovanju pravila utvrđenih Obaviješću o suradnji iz 2002.

41 Četvrti tužbeni razlog sastoji se od dva dijela koji se temelje, kao prvo, na Komisijinom nepoštovanju točke 8. (a) kao i točaka 9. i 11. Obavijesti o suradnji iz 2002., i, kao drugo, na povredi načela legitimnih očekivanja i načela pravne sigurnosti.

Prvi dio četvrtog tužbenog razloga koji se temelji na nepoštovanju točke 8. (a) kao i točaka 9. i 11. Obavijesti o suradnji iz 2002.

42 Tužitelj smatra da mu je Komisija dodijelila oslobađanje od kazni na temelju točke 8. (a) kao i točaka 9. i 11. Obavijesti o suradnji iz 2002. U tom kontekstu poglavito ističe da je, suprotno onome što je Komisija utvrdila, on ispunio zahtjeve utvrđene navedenim točkama. Podredno ističe da se oslobađanje od kazni predviđeno navedenim točkama mora dodijeliti kada, kao u ovom slučaju, postoji jasna i određena uzročna veza između zahtjeva za oslobađanje od kazni i donošenja odluke kojom se utvrđuje povreda.

– Prigovor koji se temelji na nepoštovanju točke 8. (a) kao i točaka 9. i 11. Obavijesti o suradnji iz 2002.

43 Tužitelj ističe da je, nasuprot onome što je Komisija utvrdila u pobijanoj odluci, on ispunio uvjete utvrđene točkom 8. (a) kao i točkama 9. i 11. Obavijesti o suradnji iz 2002. Stoga mu je Komisija morala dodijeliti oslobađanje od kazni u pogledu njegova sudjelovanja u prijateljskom sporazumu.

44 Uvodno valja podsjetiti da je donošenjem Obavijesti o suradnji iz 2002. Komisija stvorila legitimna očekivanja, što je uostalom priznato točkom 29. navedene obavijesti. S obzirom na legitimna očekivanja koja bi poduzetnici željni suradnje s Komisijom mogli izvesti iz te obavijesti, Komisija je stoga obvezana postupati u skladu s njome. Stoga u slučaju u kojem Komisija ne bi poštovala uobičajeno postupanje utvrđeno navedenom obaviješću, ona bi povrijedila načelo legitimnih očekivanja (presuda od 18. lipnja 2008., Hoechst/Komisija, T-410/03, Zb., EU:T:2008:211, t. 510., i od 13. srpnja 2011., Kone i dr./Komisija, T-151/07, Zb., EU:T:2011:365, t. 127.).

45 U ovom predmetu tužitelj ističe da su, suprotno onome što je Komisija utvrdila u uvodnoj izjavi 314. pobijane odluke, uvjeti utvrđeni točkom 8. (a) kao i točkama 9. i 11. Obavijesti o suradnji iz 2002. za dodjelu oslobađanja od kazni u ovom slučaju bili ispunjeni.

46 Što se tiče točke 8. (a) i točke 9. Obavijesti o suradnji iz 2002., valja podsjetiti da se, s jedne strane, zahtijeva da poduzetnik bude prvi koji dostavlja dokaze Komisiji, koji joj omogućuju da donese odluku o provođenju nadzora u vezi s navodnim kartelom koji utječe na Europsku zajednicu, i, s druge strane, da u vrijeme dostave dokaza Komisija nije imala još dovoljno dokaza za donošenje odluke o provođenju nadzora vezanog uz navodni kartel.

47 Tužitelj smatra da je Komisiji dostavio podatke koji bi joj omogućili da donese odluke o provođenju nadzora u trenutku u kojem ona još nije imala dostatne dokaze o sektoru strujnih transformatora. Naime, samo zahvaljujući podacima koje joj je on dostavio Komisija je mogla provesti svoj nadzor u veljači 2007.

48 Komisija osporava ove argumente.

49 U tom pogledu valja zaključiti da je Komisija prvi tužiteljev zahtjev za oslobađanje od kazni zaprimila 22. rujna 2004. Međutim, 11. i 12. svibnja 2004., to jest prije tog datuma Komisija je već provela pretrage u predmetu u vezi s AIG-om i zaplijenila dokumente u prostorima Hitachija.

50 Tužitelj ističe da ti dokumenti nisu omogućili Komisiji da provede nadzor. Nijedan od navedenih dokumenata ne bi joj omogućio da otkrije ili dokaže postojanje mogućeg zabranjenog sporazuma između europskih i japanskih proizvođača u vezi sa strujnim transformatorima.

51 Valja stoga ispitati bi li dokumenti koje je zaplijenila tijekom pretraga Hitachijevih prostora 11. i 12. svibnja 2004. i koje je dostavila Općem sudu na njegov zahtjev (vidjeti t. 29. ove presude) omogućili Komisiji da donese odluke o provođenju nadzora u vezi s prijateljskim sporazumom, to jest zabranjenog sporazuma između europskih i japanskih proizvođača strujnih transformatora čiji je predmet bio poštovanje odnosnih unutarnjih tržišta i suzdržavanja od ostvarivanja prodaje na njima.

52 U tom kontekstu valja najprije podsjetiti da za potrebe ovlasti donošenja odluke o provođenju pretraga na temelju članka 20. stavka 4. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima 81. i 82. [UEZ-a] (SL 2003., L 1, s tr. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 1., str. 165.) Komisija mora navesti činjenice koje ih mogu opravdati (vidjeti po analogiji presudu od 26. lipnja 1980., National Panasonic/Komisija, 136/79, Zb., EU:C:1980:169, t. 26. do 27.).

53 Kao drugo, valja zaključiti da radi opravdanja pretraga nije potrebno da se dokumentima koje Komisija zaplijeni bez ikakve sumnje može dokazati postojanje povrede koja je utvrđena pobijanom odlukom. Naime, taj standard dokazivanja zahtijeva se za odluke Komisije u kojima ona utvrđuje postojanje povrede te izriče novčane kazne. Nasuprot tome, za donošenje odluke o pretrazi u smislu članka 20. stavka 4. Uredbe br. 1/2003 dovoljno da je ona raspolaže ozbiljnim elementima i materijalnim indicijama koji su je naveli na sumnju o postojanju povrede (vidjeti presudu od 8. ožujka 2007., France Télécom/Komisija, T-340/04, Zb., EU:T:2007:81, t. 53. i navedenu sudsku praksu).

54 Kao treće, valja podsjetiti da se, osobito na području zabranjenih sporazuma, različite indicije ne smiju ocjenjivati zasebno, već zajedno tako da se mogu uzajamno podupirati (vidjeti po analogiji presude od 14. srpnja 1972., Imperial Chemical Industries/Komisija, 48/69, Zb., EU:C:1972:70, t. 68., i od 8. srpnja 2004., JFE Engineering/Komisija, T-67/00, T-68/00, T-71/00 i T-78/00, Zb., EU:T:2004:221, t. 275.).

55 U ovom slučaju valja stoga ispitati je li na temelju sadržaja dokumenata koje je Komisija zaplijenila u Hitachijevim prostorima, razmatranih kao cjelina, ona raspolagala s dovoljno elemenata za donošenje odluke o provođenju nadzora u vezi s protutržišnim zabranjenim sporazumom između europskih i japanskih proizvođača strujnih transformatora na temelju gore navedenih načela.

56 U pogledu dokumenata koje je Komisija dostavila Općem sudu kao odgovor na zahtjev ovog potonjeg za dostavu dokumenata koje je zaplijenila tijekom pretrage provedene kod Hitachija 11. i 12. svibnja 204, valja prije svega zaključiti da se u dokumentima, koje je Komisija označila kao „NB 2“, „NB 4“, „FP 4“i „FP 5“, upućuje na sastanke u vezi s „AC“i „GA“. Iz navedenih dokumenata također proizlazi da su oznake [na primjer „TA“, „TB“, „TS“, „TT“ i „TX(B)“, „T2“, „T3“, „T4“, „T5“kao i „E“ i „J“] bile korištene radi označavanja poduzetnika ili grupa poduzetnika koji su sudjelovali u navedenim sastancima. S obzirom na okolnosti, s jedne strane, da te kratice i oznake nisu bile korištene u okviru zabranjenog sporazuma u vezi s AIG-om, i, s druge strane, da se iz položaja osoba navedenih u dokumentu označenom kao „FP4“ moglo zaključiti da su se sastanci „AC“u „GA“ odnosili na strujne transformatore, valja zaključiti da je Komisija raspolagala elementima i indicijama koji su joj omogućili da posumnja u postojanje sastanaka među proizvođačima strujnih transformatora.

57 Nadalje valja utvrditi da su dokumenti zaplijenjeni u Hitachijevim prostorima omogućili Komisiji da prepozna barem neke poduzetnike i neke od njihovih predstavnika koji su sudjelovali u navedenim sastancima. Kao prvo, imena određenih osoba koje su sudjelovale u tim sastancima navedena su u dokumentu označenom kao „FP4“i,. uz pomoć drugih dokumenata kao što je onaj označen kao „FPB 200“, Komisija je za neke od njih mogla utvrditi poduzetnike kojima su one pripadale i koje su predstavljale tijekom navedenih sastanaka, to jest grupe ABB, Alstom i VA-TECH. U pogledu imena dviju osoba navedenih u dokumentu označenom „FP4“koji se nije mogao pripisati gore navedenim

poduzetnicima, valja zaključiti da je, s obzirom na okolnosti prema kojima su, s jedne strane, dokumenti označeni kao „NB6“, „NB8“i „KC10“ upućivali na sastanak održan u Nürnbergu (Njemačka) u dvorani za sastanke tvornice poduzetnika koji sudjeluju, i, s druge strane, da se važan Siemensov pogon nalazio u tom gradu, Komisija raspolagala elementima i indicijama koji su joj omogućili da posumnja u to da su predstavnici Siemensa također sudjelovali u navedenim sastancima. Kao drugo, Komisija s pravom ističe da joj je činjenica da je zaplijenila dokumente u Hitachijevim prostorima omogućila da posumnja u to da je taj poduzetnik također sudjelovao u sastancima u vezi sa strujnim transformatorima. Kao treće, u dokumentu označenom kao „FP5“upućuje se na osnivanje dva zajednička poduzetnika između poduzetnika označenih oznakama „T2“, „T3“, s jedne strane, i „T4“ i „T5“, s druge strane. Kao što Komisija pravilno zaključuje, ona je na temelju podataka koji su već bili javno dostupni u trenutku pretrage kod Hitachija mogla zaključiti da se radi o osnivanju zajedničkog poduzetnika između Fujija i Hitachija, s jedne strane, i između Toshibe i drugog japanskog poduzetnika, s druge strane. Stoga je ona, osobito na temelju tog dokumenta, mogla također posumnjati u sudjelovanje grupa Hitachi, Fuji i Toshiba na sastancima.

58 Nadalje, valja zaključiti da je osobito sadržaj dokumenta označenog kao „FP4“upućivao na protutržišni karakter sporazuma i organizaciju sastanaka. Naime, iz tog dokumenta proizlazi da su „GA“ morali poštovati poduzetnici koji su se nalazili u „E“ili „J“ i da su se godišnje održavala dva sastanka. Taj je dokument također upućivao na razdoblje tijekom kojeg su sastanci bili održavani. Iz dokumenta označenog kao „KC10“ također se može zaključiti da su se sastanci odnosili na rasprave i razmjenu informacija između sudionika u vezi s projektima strujnih transformatora.

59 Stoga su dokumenti koje je Komisija zaplijenila tijekom pretrage kod Hitachija, razmatrani kao cjelina, omogućili da ona posumnja da postoji protutržišni zabranjeni sporazum između europskih i japanskih proizvođača strujnih transformatora i da donese odluku o provođenju nadzora u tom pogledu.

60 Nijedan od argumenata koje je iznio tužitelj ne može ovu ocjenu dovesti u pitanje.

61 Na prvom mjestu, prigovor koji se temelji na nečitljivosti dokumenta označenog kao „FP7“mora se odbiti. U tom pogledu valja prije svega zaključiti da, kao što proizlazi iz uvodnih izjava izloženih u točkama 56. do 58. ove presude, čak i da taj dokument nije bio uzet u obzir, Komisija je raspolagala dostatnim elementima da posumnja da između europskih i japanskih proizvođača strujnih transformatora postoji protutržišni zabranjeni sporazum. Prigovor koji se temelji na nečitljivosti dokumenta označenog kao „FP7“ mora se stoga odbiti kao bespredmetan. Nadalje valja utvrditi da, suprotno onome što tužitelj iznosi, čak i da je taj dokument teško čitljiv, on ipak nije nečitljiv, a što je osim toga potvrdio sam tužitelj koji izlaže razloge zbog kojih njegov sadržaj ne omogućava čitatelju da otkrije postojanje protutržišnog zabranjenog sporazuma. U svakom slučaju valja zaključiti da je sadržaj tog dokumenta djelomično prenesen u uvodnu izjavu 99. pobijane odluke.

62 Na drugom mjestu, tužitelj iznosi da jedan dio dokumenata koje je Komisija dostavila na zahtjev Općeg suda nosi datum 1. lipnja 2007. te oni stoga ne mogu predstavljati dokumente koje je zaplijenila tijekom pretrage obavljene kod Hitachija 11. i 12. svibnja 2004. Tijekom rasprave, u odgovoru na pitanje Općeg suda, tužitelj je pojasnio da se ograničava na osporavanje činjenice da su dokumenti, koje je Komisija dostavila i koji nose datum 1. lipnja 2007., kao i određeni prijevodi, zaplijenjeni tijekom pretrage kod Hitachija 11. i 12. svibnja 2004., ali da ne osporava činjenicu da su drugi dokumenti koje je Komisija dostavila na zahtjev Općeg suda bili zaplijenjeni tijekom navedene pretrage.

63 U tom pogledu valja naime utvrditi da jedan dio dokumenata koje je Komisija dostavila Općem sudu nosi datum 1. srpnja 2007. Međutim, što se tiče dokumenata koji su uzeti u obzir u točkama 56. do 58. ove presude, valja zaključiti da jedan njihov dio ne nosi datum 1. srpnja 2007. i da se u odnosu na ostatak, ako je taj datum naveden na drugim dokumentima, radi o dokumentima koji se, s jedne strane,

sastoje od izvorne verzije u cijelosti ili djelomično sastavljene na japanskom jeziku, i, s druge strane, od prijevoda navedene izvorne verzije na engleski jezik. Treba utvrditi da je datum 1. lipnja 2007. naveden samo na prijevodima na engleski jezik.

64 Stoga činjenica da je datum 1. lipnja 2007. naveden na prijevodima na engleski jezik ne može dovesti u pitanje utvrđenje prema kojem je nakon pretrage provedene kod Hitachija 11. i 12. svibnja 2004. Komisija već raspolagala ozbiljnim elementima i materijalnim indicijama, osobito na japanskom jeziku, koji su joj omogućavali da posumnja da tužitelj sudjeluje u protutržišnom zabranjenom sporazumu između europskih i japanskih proizvođača strujnih transformatora. Zbog toga taj prigovor treba odbiti.

65 Na trećem mjestu, valja zaključiti da se ništa ne protivi tome da dokumenti sastavljeni na japanskom jeziku predstavljaju ozbiljne elemente i materijalne indicije koji omogućavaju da se donese odluka o pretrazi u smislu članka 20. stavka 4. Uredbe br. 1/2003. U odgovoru na pitanje Općeg suda tijekom rasprave tužitelj je uostalom pojasnio da to i ne osporava.

66 Na četvrtom mjestu, tužitelj iznosi da Komisija nije bila ovlaštena upotrijebiti dokumente ispitane u točkama 56. do 58. ove presude.

67 U tom kontekstu on prije svega iznosi da na temelju članka 20. stavka 4. Uredbe br. 1/2003 Komisija nije imala pravo upotrijebiti dokumente zaplijenjene tijekom pretrage Hitachijevih prostora 11. i 12. svibnja 2014. On smatra da je Komisija morala ograničiti svoju istragu na sektore navedene u odluci o provođenju pretrage, to jest na izolirane sklopne uređaje ili na plinom izolirane sklopne uređaje. Međutim, navedeni proizvodi, s jedne strane, i strujni transformatori, s druge strane, zasebni su proizvodi i ne nadopunjavaju se.

68 Komisija smatra da su ti prigovori nedopušteni jer su istaknuti nepravodobno i da su u svakom slučaju neosnovani.

69 U tom pogledu valja podsjetiti da, doduše, iz sudske prakse proizlazi da se podaci prikupljeni tijekom nadzora ne smiju koristiti u svrhe različite od onih navedenih u odluci o pretrazi (presuda od 17. listopada 1989., Dow Benelux/Komisija, 85/87, Zb., EU:C:1989:379, t. 17.; vidjeti također u tom smislu presudu od 14. studenoga 2012., Nexans France i Nexans/Komisija, T-135/09, Zb., EU:T:2012:596, t. 64.). Taj je zahtjev naime namijenjen očuvanju, osim poslovne tajne, i prava poduzetnika na obranu. To bi pravo bilo ozbiljno ugroženo ako bi se u okviru odluke kojom se utvrđuje povreda članaka 81. ili 82. UEZ-a, Komisija u pogledu poduzetnika mogla pozvati na dokaze koje je pronašla tijekom provjere, a koji nisu povezani s predmetom i svrhom te pretrage (presuda od 6. rujna 2013., Deutsche Bahn i dr./Komisija, T-289/11, T-290/11 i T-521/11, Zb., EU:T:2013:404, t. 124.).

70 Međutim, kao što je izloženo u točkama 52. do 55. ove presude, u okviru primjene točke 9. Obavijesti o suradnji iz 2002., ne radi se o ispitivanju je li Komisija već raspolagala dostatnim dokazima kako bi se utvrdilo postojanje zabranjenog sporazuma u odluci kojom se utvrđuje povreda i izriče novčana kazna, nego valja samo ispitati je li ona raspolagala dostatnim elementima za donošenje odluke o pretrazi u smislu članka 20. stavka 4. Uredbe br. 1/2003.

71 Suprotno onome što iznosi tužitelj, čak i pod pretpostavkom da dokumenti u vezi s prijateljskim sporazumom nisu bili obuhvaćeni odlukom o provođenju pretrage u Hitachijevim prostorima 11. i 12. svibnja 2014. (pretpostavkom koju Komisija osporava), sudska praksa navedena u točki 69. ove presude ne protivi se tome da se Komisija osloni na svoje saznanje o dokumentima navedenima u točkama 56. do 58. ove presude kako bi donio novu odluku o provođenju pretrage na temelju članka 20. stavka 4. Uredbe br. 1/2003.

72 Naime, kao što je Opći sud već imao prilike zaključiti, činjenica da je u okviru pretrage Komisija po prvi put saznala za dokumente koji ukazuju na postojanje povrede neobuhvaćene predmetom odluke kojom se nalaže pretraga ne daje tim dokumentima apsolutnu zaštitu u toj mjeri da ih se ne bi moglo zakonito zahtijevati i koristiti kao dokaze. U suprotnom bi poduzetnici bili potaknuti na to da kod pretrage u prvom predmetu predaju sve dokumente koji omogućuju dokazivanje druge povrede i da sebe tako zaštite od svakog progona u tom pogledu. Takvo bi rješenje prelazilo granice onoga što je nužno za zaštitu poslovne tajne i prava na obranu te bi stoga predstavljalo neopravdanu prepreku izvršenju Komisijina zadatka, a to je osiguravati poštovanje pravila o tržišnom natjecanju na zajedničkom tržištu (presuda Deutsche Bahn i dr./Komisija, t. 69. ove presude, EU:T:2013:404, t. 125. do 127.).

73 Stoga, suprotno onome što tužitelj iznosi, nakon pretraga 11. i 12. svibnja 2004. u Hitachijevim prostorima, Komisija se mogla osloniti na saznanja o dokumentima navedenima u 56. do 58. ove presude kako bi donijela odluku o pretragama na temelju članka 20. stavka 4. Uredbe br. 1/2003 u pogledu navodnog protutržišnog zabranjenog sporazuma između europskih i japanskih proizvođača strujnih transformatora.

74 Stoga se prigovor, koji se temelji na povredi članka 20. stavka 4. Uredbe br. 1/2003, mora odbiti a da nije potrebno ispitati je li prijateljski sporazum bio obuhvaćen predmetom odluke o pretrazi Hitachijevih prostora 11. i 12. svibnja 2004.

75 U svakom slučaju treba utvrditi da je dokumente ispitane u točkama 56. do 58. ove presude Hitachi također dostavio u okviru svojeg zahtjeva za oslobađanje odnosno smanjenje kazne od 9. rujna 2004., dakle prije tužiteljevog zahtjeva za oslobađanje od kazni. Doduše, tužitelj ističe u tom pogledu da je Hitachi ograničio upotrebu tih dokumenata na istragu u tijeku u predmetu AIG. Međutim, čak i pod pretpostavkom da je Hitachi želio i mogao ograničiti upotrebu navedenih dokumenata, to se ne bi protivilo tome da Komisija donese odluku o pretrazi u pogledu navodnog protutržišnog zabranjenog sporazuma između europskih i japanskih proizvođača strujnih transformatora, oslanjajući se na saznanje koje je imala o navedenim dokumentima.

76 Stoga valja odbiti prigovor koji se temelji na tome da Komisija nije bila ovlaštena osloniti se na navedene dokumente a da nije potrebno ispitati dopuštenost tog prigovora.

77 Na petom mjestu, tužitelj ističe da u trenutku u kojem je podnio svoj zahtjev za oslobađanje od kazni tim Komisije zadužen za predmet nije još znao za sadržaj dokumenata zaplijenjenih u Hitachijevim prostorima 11. i 12. svibnja 2004. U tom kontekstu on ističe da, čak i u slučaju da je u trenutku u kojem je podnio svoj zahtjev za oslobađanje od kazni, Komisija kao institucija već raspolagala dostatnim podacima za donošenje odluke o pretrazi u vezi s navodnim protutržišnim zabranjenim sporazumom između europskih i japanskih proizvođača strujnih transformatora, tim zadužen za ovaj predmet po svemu sudeći nije znao za te podatke. Ti podaci bili su sadržani u drugom spisu, to jest spisu predmeta AIG.

78 U tom pogledu valja prvo podsjetiti da iz točke 9. Obavijesti o suradnji proizlazi da se oslobađanje od kazni može dodijeliti samo kada „Komisija“ još ne raspolaže dostatnim elementima za donošenje odluke o provođenju nadzora. Točka 9. stoga ne upućuje na saznanje koje bi mogući tim zadužen za predmet mogao imati o tome, nego na saznanja koja bi Komisija kao institucija mogla imati o tome. Stoga valja utvrditi da u ovom slučaju Komisija nije prekoračila granice utvrđene tekstom točke 9. Obavijesti o suradnji iz 2002.

79 Drugo, valja zaključiti da bi pristup, prema kojem bi odlučujući kriterij bila razina saznanja koju bi članovi mogućeg tima zaduženog za predmet mogli imati u trenutku podnošenja zahtjeva za oslobađanje od kazni, jedva bio u skladu s duhom Obavijesti o suradnji iz 2002. i ciljevima koje se njome nastoje ostvariti.

80 Naime, takav bi pristup imao za posljedicu to da bi oslobađanje od kazni na temelju njezine točke 8. (a) kao i točaka 9. i 11. moralo biti dodijeljeno, čak i ako bi se pokazalo da bi elementi i materijalne indicije, koji su već na raspolaganju Komisiji u trenutku podnošenja zahtjeva za oslobađanje od kazni, njoj već omogućili da donese odluku o provođenju nadzora protiv navodnog zabranjenog sporazuma.

81 U tom kontekstu mora se podsjetiti da cilj Komisijinog programa oslobađanja odnosno smanjenja kazni nije da se poduzetnicima koji sudjeluju u tajnim zabranjenim sporazumima omogući izbjegavanje novčanih posljedica njihove odgovornosti, nego da se olakša prepoznavanje takvih praksi i potom u upravnom postupku potpomognu napori Komisije usmjereni na rekonstrukciju relevantnih činjenica koliko je to moguće. Stoga koristi koje bi mogli imati poduzetnici koji sudjeluju u takvima praksama ne mogu prijeći razinu onog što je potrebno za osiguravanje potpune učinkovitosti programa oslobađanja odnosno smanjenja kazni i upravnog postupka koji Komisija vodi.

82 Prema tome, oslobađanje od novčane kazne opravdano je samo vrijednošću suradnje poduzetnika koji traži to oslobađanje. Tako je u točki 6. Obavijesti o suradnji iz 2002. Komisija pravilno zaključila da je suradnja poduzetnika koji je obavijesti o postojanju zabranjenog sporazuma o kojem nije još imala saznanja od presudnog značaja kojim se može opravdati oslobađanje od novčane kazne. S druge strane, suradnja poduzetnika čiji je učinak samo obavještavanje o zabranjenom sporazumu, za koji se može sumnjati da postoji na temelju elemenata i indicija kojima je ona već raspolagala, nije od usporedivog presudnog značaja. Nasuprot tome, kao što proizlazi iz točke 8. (b) navedene obavijesti, u ovom potonjem slučaju oslobađanje od kazni je opravdano samo kada se poduzetnik ne ograniči na obavještavanje o postojanju zabranjenog sporazuma, nego joj također dostavi dokaze koji joj omogućuju da utvrdi njegovo postojanje u odluci kojom se utvrđuje povreda članka 81. UEZ-a.

83 Stoga se mora odbiti prigovor o tome da mogući tim Komisije zadužen za predmet nije imao saznanja o postojanju prijateljskog sporazuma.

84 Na šestom mjestu, tužitelj ističe da su se elementi na koje se Komisija mogla osloniti nalazili u spisu predmeta AIG. U tom pogledu valja prije svega podsjetiti da se, kao što je izloženo u točkama 70. i 73. ove presude, čak i u hipotetskom slučaju da predmet odluke o provođenju pretrage u Hitachijevim prostorima 11. i 12. svibnja 2004. nije obuhvaćao prijateljski sporazum, ništa ne bi protivilo tome da se Komisija osloni na te dokumente radi donošenja nove odluku o pretrazi. Nadalje, kao što proizlazi iz točaka 78. i 79. ove presude, pitanje u kojem su se spisu nalazili ti elementi nije relevantno za primjenu točke 9. Obavijesti o suradnji iz 2002.

85 Na sedmom mjestu, tužitelj ističe da činjenicu, da Komisija još nije raspolagala s dostatno ozbiljnim elementima u trenutku podnošenja njegova zahtjeva za oslobađanje od kazni, dokazuju indicije. Kao prvo, Komisija je provela pretrage u sektoru transformatora tek u siječnju 2007. Te su pretrage uslijedile tek tri godine nakon pretraga u predmetu AIG-a i tek nakon što su joj u okviru njezine neprekinute suradnje dostavljene informacije o sektoru strujnih transformatora. Kao drugo, tijekom razdoblja između pretraga u vezi s AIG-ovima i pretraga u vezi sa strujnim transformatorima, samo je jedan poduzetnik, ABB, podnio zahtjeve za oslobađanje od kazni. Ti zahtjevi, koje je Komisija uostalom odbila, podneseni su nakon 22. prosinca 2004., dakle nakon njegova prvog zahtjeva za oslobađanje od kazni. Kao treće, unatoč činjenici da je Hitachi podnio zahtjev za oslobađanje odnosno smanjenje kazne, Komisija nije zahtijevala da se s japanskog na engleski jezik prevedu predmetni dokumenti kako bi prepoznala njihov značaj i nije ponovno uspostavila kontakt s Hitachijem kako bi zatražila objašnjenja u vezi sa značajem predmetnih dokumenata kao i dostavu dodatnih dokumentiranih dokaza ili kako bi od njega zatražila dostavu drugih usmenih izjava i dodatnih dokumentiranih dokaza. Kao četvrto, Komisija je 6. prosinca 2007. odbila Hitachijev zahtjev za oslobađanje odnosno smanjenje kazne od 1. lipnja 2007.

86 U pogledu tih argumenata, dovoljno je zaključiti da je, kao što proizlazi iz točaka 56. do 58. ove presude, Komisija već raspolagala ozbiljnim elementima i materijalnim indicijama koji su joj omogućavali da posumnja da između europskih i japanskih proizvođača strujnih transformatora postoji protutržišni zabranjeni sporazum i nijedan od argumenata koje je tužitelj iznio ne može dovesti u pitanje to utvrđenje. Stoga taj prigovor treba također odbiti.

87 Prema tome, valja zaključiti da nijedan od argumenata koje je tužitelj iznio ne može dovesti u pitanje utvrđenje Komisije prema kojem nije bio ispunjen uvjet utvrđen točkom 9. Obavijesti o suradnji iz 2002. Stoga valja odbiti ovaj prigovor u dijelu u kojem se odnosi na nepoštovanje točke 9. Obavijesti o suradnji iz 2002.

88 Argumenti koji se odnose na nepoštovanje točke 8. (a) i točke 11. Obavijesti o suradnji iz 2002. moraju se također odbiti. Naime, oslobađanje od kazni na temelju članka 8. (a) kao i točke 9. i 11. može se dodijeliti samo ako su kumulativno ispunjeni svi uvjeti koji su tamo utvrđeni. Budući da uvjet predviđen točkom 9. navedene obavijesti nije bio ispunjen, argumenti koji se odnose na druge uvjete moraju se smatrati bespredmetnim.

89 Stoga valja u cijelosti odbiti prigovor koji se temelji na nepoštovanju točke 8. (a) kao i točaka 9. i 11. Obavijesti o suradnji iz 2002.

– Prigovor koji se temelji na postojanju uzročne veze

90 Tužitelj podredno ističe da mu je oslobađanje od kazni na temelju točke 8. (a) kao i točaka 9. i 11. Obavijesti o suradnji iz 2002. trebalo biti dodijeljeno jer postoji jasna i određena uzročna veza između njegova zahtjeva za oslobađanje od kazni, pretraga čije je provođenje Komisija odredila 7. i 8. siječnja 2007., Siemensovog zahtjeva za oslobađanje od kazni od 7., 12. i 15. veljače 2007. kao i Fujijevog zahtjeva od 18. srpnja 2007. i donošenja pobijane odluke.

91 U tom je pogledu prije svega dovoljno utvrditi da iz točaka 8. do 11. Obavijesti o suradnji iz 2002. jasno proizlazi da se u slučaju u kojem Komisija već raspolaže ozbiljnim elementima i materijalnim indicijama, kojima se moglo opravdati donošenje odluke o pretrazi, poduzetniku može dodijeliti oslobađanje od kazni samo ako dostavi dokaze koji Komisiji omogućuju da utvrdi povredu članka 81. UEZ-a.

92 Potom valja istaknuti da sastavni dio Komisijinog programa oslobađanja odnosno smanjenja kazni predstavlja rizik od učinka „snježne grude“, to jest rizik da poduzetnikov zahtjev za oslobađanje od kazni u vezi sa zabranjenim sporazumom može dovesti do istražne mjere Komisije, što bi zauzvrat moglo dovesti do zahtjeva za oslobađanje od kazni drugih poduzetnika koji su u vezi s istim sektorom, ali se odnose na zabranjene sporazume različite od onog obuhvaćenog prvotnim zahtjevom za oslobađanje od kazni. On potiče poduzetnike koji žele surađivati s njom da se ne ograniče na selektivnu suradnju u vezi sa samo jednim zabranjenim sporazumom, nego da u potpunosti surađuju u vezi sa svim zabranjenim sporazumom o kojima imaju saznanja.

93 Prema tome, čak i pod pretpostavkom da je utvrđena uzročna veza između tužiteljevog zahtjeva za oslobađanje od kazni i donošenja pobijane odluke, to ne bi dostajalo da mu se dodijeli oslobađanje od kazni na temelju Obavijesti o suradnji iz 2002.

94 Stoga valja odbiti ovaj prigovor, a time u cijelosti i dio četvrtog tužbenog razloga koji se temelji na nepoštovanju točke 8. (a) kao i točaka 9. i 11. Obavijesti o suradnji iz 2002.

Drugi dio prvog četvrtog razloga

95 Drugi dio četvrtog tužbenog razloga temelji se, s jedne strane, na povredi načela legitimnih očekivanja, i, s druge strane, na povredi načela pravne sigurnosti koja proizlazi iz nepoštovanja točke 23. (b) Obavijesti o suradnji iz 2002.

– Prigovor koji se temelji na povredi načela legitimnih očekivanja

96 Tužitelj iznosi da je Komisija povrijedila načelo legitimnih očekivanja. Zbog ponašanja Komisije tijekom većeg dijela upravnog postupka on je povjerovao da će se moći koristiti oslobađanjem od kazni ako nastavi surađivati s njom. U tom kontekstu, tužitelj se poziva na dopis Komisije s datumom 31. listopada 2006. kao i na okolnosti prema kojima Komisija, s jedne strane, 7. i 8. veljače 2007. nije provela pretrage u njegovim prostorima, i, s druge strane, samo mu je informativno poslala upitnik od 14. ožujka 2007. Tako postupajući s njim, to jest različito u odnosu na druge poduzetnike, Komisija je kod njega pobudila utemeljenu nadu da će uživati oslobađanje od kazni.

97 Komisija osporava te argumente.

98 Kao što je izloženo u točki 44. ove presude, Obavijest o suradnji iz 2002. može stvoriti legitimna očekivanja poduzetnika koji žele surađivati s Komisijom. Stoga valja ispitati jesu li okolnosti na koje se tužitelj poziva bile dostatne da kod njega pobude legitimno očekivanje u vezi s oslobađanjem od kazni za njegovo sudjelovanje u prijateljskom sporazumu.

99 U tom se kontekstu tužitelj prvo poziva na dopis Komisije od 31. listopada 2006. U navedenom dopisu Komisija se ograničila na to da mu dodijeli uvjetno oslobađanje od kazni za „navodni zabranjeni sporazum u sektoru strujnih transformatora u Njemačkoj, Austriji, Francuskoj i Nizozemskoj“. Nasuprot tome, u pobijanoj je odluci Komisija kaznila tužitelja zbog njegova sudjelovanja u prijateljskom sporazumu i time za njegovo sudjelovanje u zabranjenom sporazumu između europskih i japanskih proizvođača strujnih transformatora čiji je predmet bio poštovanje odnosnih unutarnjih tržišta i suzdržavanja od ostvarivanja prodaje na njima.

100 Što se tiče odnosa između prijateljskog sporazuma, s jedne strane, i zabranjenih sporazuma koji se odnose na nacionalna tržišta, za koje je tužitelju dodijeljeno uvjetno oslobađanje od kazni, s druge strane, valja zaključiti da je u uvodnim izjavama 155. do 161. pobijane odluke Komisija utvrdila da se radi o različitim povredama. Stoga treba utvrditi da Općem sudu tužitelj nije iznio nijedan argument kojim se posebno želi dovesti u pitanje ta razlika koju je Komisija napravila. Doduše, u tom kontekstu, tužitelj ponovno ističe da je postojala uzročna veza između zahtjeva za oslobađanje od kazni, pretrage čije je provođenje Komisija odredila, Siemensovih i Fujijevih zahtjeva za oslobađanje odnosno smanjenje kazne i donošenja pobijane odluke. Međutim, treba utvrditi da taj argument, koji je već odbijen u točki 91. ove presude, nije takav da bi doveo u pitanje razliku između zabranjenih sporazuma koju je Komisija napravila.

101 Stoga dopis Komisije od 31. listopada 2006. kojim je tužitelju dodijeljeno uvjetno oslobađanje od kazni za zabranjene sporazume koji se odnose na nacionalna tržišta nije takav da kod njega stvori legitimno očekivanje u vezi s oslobađanjem od kazni za njegovo sudjelovanje u prijateljskom sporazumu koji je predstavljao različiti zabranjeni sporazum.

102 Drugo, tužitelj ističe da 7. i 8. veljače 2007. Komisija nije provela pretrage njegovih prostora, nego je provela pretrage prostore drugih poduzetnika.

103 U tom pogledu valja prije svega podsjetiti da Komisija u svakom predmetu ima pravo odabrati istražna sredstva koja su joj na raspolaganju i koja joj izgledaju najprikladnija za pribavljanje informacija od poduzetnika uključenih u navodni zabranjeni sporazum te da u tu svrhu raspolaže širokim manevarskim prostorom.

104 Nadalje, što se tiče prigovora koji se temelji na različitom postupanju između tužitelja i drugih poduzetnika, valja zaključiti da su se pretrage 7. i 8. veljače 2007. doduše odnosile na zabranjene sporazume u vezi sa strujnim transformatorima, ali i na zabranjene sporazume u vezi s nacionalnim tržištima. Međutim, kako se radilo o pretragama u vezi sa zabranjenim sporazumima u pogledu kojih je tužitelj već surađivao s Komisijom, ne može joj se prigovoriti da nije provela pretrage tužiteljevih prostora.

105 Nadalje valja zaključiti da, nasuprot onome što tužitelj ističe, sama činjenica da mu je dodijeljeno uvjetno oslobađanje od kazni u pogledu njegova sudjelovanja u zabranjenim sporazumima u vezi s nacionalnim tržištima ne dovodi do toga da mu se dodijeli oslobađanje od kazni za sve povrede koji bi se mogle potom otkriti u sektoru strujnih transformatora. Naime, kao što je izloženo u točki 92. ove presude, rizik od učinka „snježne grude“ sastavni je dio Komisijinog programa oslobađanja odnosno smanjenja kazni. Činjenica da je tužitelj surađivao s Komisijom u pogledu zabranjenog sporazuma koji utječe na sektor strujnih transformatora nema stoga za posljedicu stvaranje kod njega legitimnih očekivanja u vezi s oslobađanjem od kazni za sve zabranjene sporazume koji utječu na taj sektor.

106 Stoga se mora odbiti prigovor koji se temelji na izostanku pretraga tužiteljevih prostora.

107 Kao treće, nasuprot onome što tužitelj iznosi, iz dokumenata koje je dostavio Općem sudu ne može se zaključiti da mu je upitnik Komisije od 14. ožujka 2007. poslan samo informativno. Nasuprot tome, iz njih proizlazi da je navedeni upitnik sadržavao pitanja izravno upućena Arevi.

108 Kao četvrto i u svakom slučaju, valja zaključiti da osobito iz uvodne izjave 315. pobijane odluke proizlazi da je Komisija redovito obavještavala tužitelja o njegovu statusu na području oslobađanja od kazni i da tužitelj nije iznio argument kojim bi doveo u pitanje to utvrđenje.

109 Proizlazi da prigovor koji se temelji na povredi načela legitimnih očekivanja treba također odbiti.

– Prigovor koji se temelji na povredi točke 23. (b) trećeg podstavka Obavijesti o suradnji iz 2002. i povredi načela pravne sigurnosti.

110 Tužitelj iznosi da Komisija nije poštovala točku 23. (b) treći podstavak Obavijesti o suradnji iz 2002. čime je povrijedila načelo pravne sigurnosti. Ta točka obvezuje Komisiju da informacije koje je poduzetnik dostavio u okviru zahtjeva za oslobađanje odnosno smanjenje kazne ne upotrijebi protiv tog poduzetnika. Zbog toga što je u ovom slučaju znao da je obuhvaćen tim jamstvom tužitelj je odlučio Komisiji dostaviti informacije o protutržišnim praksama u sektoru strujnih transformatora.

111 U tom pogledu, valja podsjetiti da u skladu s točkom 23 (b) trećim podstavkom navedene obavijesti, „[a]ko poduzetnik dostavi dokaze o činjenicama koje nisu bile poznate Komisiji, a koje imaju izravan utjecaj na ozbiljnost ili trajanje navodnog zabranjenog sporazuma, Komisija takve dodatne činjenice ne uzima u obzir prilikom određivanja novčane kazne koja će biti propisana poduzetniku koji je te dokaze podnio.“

112 Točka 23 (b) treći podstavak odnosi se na posebnu situaciju u kojoj se može naći poduzetnik koji se ne koristi oslobađanjem od kazni, nego samo njihovim smanjenjem. Naime, dostavljajući dodatne dokaze u vezi sa zabranjenim sporazumom, takav poduzetnik riskira da razotkrije elemente koji bi mogli utjecati na ozbiljnost ili trajanje povrede koje Komisija može utvrditi, čija bi posljedica mogla biti uvećavanje kazni izrečenih za njegovo sudjelovanje u tom zabranjenom sporazumu. Kako bi se svi

poduzetnici potaknuli na punu suradnju, čak i oni kojima nije dodijeljeno oslobađanje od novčanih kazni, točka 23. (b) treći podstavak Obavijesti o suradnji iz 2002. predviđa „djelomično oslobađanje od kazni“ u pogledu tih dokaza.

113 U ovom slučaju tužitelj uopće nije objasnio po čemu je on u pogledu prijateljskog sporazuma dostavio dokaze o činjenicama koje nisu bile poznate Komisiji, a koje imaju izravan utjecaj na ozbiljnost ili trajanje navodnog zabranjenog sporazuma.

114 Kako tužitelj, pozivajući se na točku 23. (b) treći podstavak Obavijesti o suradnji iz 2002., ponovno pokušava istaknuti da postoji uzročna veza između njegova zahtjeva za oslobađanje od kazni, pretraga čije je provođenje Komisija odredila 7. i 8. siječnja 2007., Siemensovog zahtjeva za oslobađanje od kazni od 7., 12. i 15. veljače 2007. kao i Fujijevog zahtjeva od 18. srpnja 2007. i donošenja pobijane odluke, dovoljno je zaključiti da cilj navedene točke Obavijesti o suradnji iz 2002. uopće nije uvažavanje takve uzročne veze. Nasuprot tome, a kao što je izloženo u točki 92. ove presude, rizik da se zahtjevom za oslobađanje odnosno smanjenje kazne proizvede učinak „snježne grude“ sastavni je dio Obavijesti o suradnji iz 2002.

115 Proizlazi da također treba odbiti prigovor koji se temelji na povredi točke 23. (b) trećeg podstavka Obavijesti o suradnji iz 2002. i povredi načela pravne sigurnosti.

116 Stoga drugi dio četvrtog tužbenog razloga treba također odbiti, a time u cijelosti i četvrti tužbeni razlog.

Preostali dio prvog tužbenog razloga koji se temelji na povredi obveze obrazlaganja

117 Preostali dio prvog tužbenog razloga temelji se na povredi obveze obrazlaganja. Tužitelj ističe da Komisija nije dostatno obrazložila svoj pristup koji se sastoji od dodavanja dopunskog uvjeta za ostvarivanje prava na oslobađanje od kazni pored uvjeta utvrđenih točkom 8. (a) kao i točkama 9. i 11. Obavijesti o suradnji iz 2002.

118 U tom pogledu valja podsjetiti da iako je na temelju članka 253. UEZ-a Komisija dužna navesti činjenična i pravna pitanja o kojima ovisi zakonito opravdanje odluke i razloga koji su je naveli da donese tu odluku, njime se ne zahtijeva da ona raspravi sva činjenična i pravna pitanja koja su se pojavila tijekom upravnog postupka (presuda od 11. srpnja 1985., Remia i dr./Komisija, 42/84, Zb., EU:C:1985:327, t. 26.).

119 U svakom slučaju, Komisija ima s obzirom na članak 253. UEZ-a obvezu posebno odgovoriti samo na bitne navode koje je tužitelj istaknuo tijekom upravnog postupka (presuda od 30. rujna 2003., Atlantic Container Line i dr./Komisija, T-191/98 i T-212/98 do T-214/98, Zb., EU:T:2003:245, t. 575.).

120 Svrha obveze obrazlaganja pojedinačne odluke je to da, osim omogućavanja sudske kontrole, pruži zainteresiranoj osobi dovoljno podataka za zaključak o tome sadržava li pobijana odluka eventualno nedostatak zbog kojeg bi bilo moguće osporavati njezinu valjanost (presude od 2. listopada 2003., Corus UK/Komisija, C-199/99 P, Zb., EU:C:2003:531, t. 145., i od 28. lipnja 2005., Dansk Rørindustri i dr./Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, Zb., EU:C:2005:408, t. 462.).

121 U ovom slučaju valja prije svega istaknuti da se ovaj dio prvog tužbenog razloga zasniva na pogrešnoj pretpostavci. Nasuprot onome što tužitelj iznosi, Komisija nije dodala dopunski uvjet uz uvjete utvrđene točkom 8. (a) kao i točkama 9. i 11. Obavijesti o suradnji iz 2002. Naime, iz njezine točke 9. jasno proizlazi da Komisija ne dodjeljuje oslobađanje od kazni za navodni zabranjeni sporazum ako u vrijeme podnošenja zahtjeva za oslobađanje od kazni ima već dovoljno elemenata za donošenje odluke o nadzoru.

122 Potom treba utvrditi da je Komisija u uvodnim izjavama 312. do 322. i 269. do 274. pobijane odluke dostatno izložila razloge zbog kojih je odlučila da tužitelju ne dodijeli oslobađanje od kazni u vezi s prijateljskim sporazumom. Osim toga, iz argumenata koje je tužitelj iznio pred Općim sudom jasno proizlazi da je u potpunosti mogao shvatiti razloge zbog kojih mu Komisija nije dodijelila oslobađanje od kazni u pogledu prijateljskog sporazuma, a što mu je omogućilo da ospori njihovu valjanost.

123 Stoga valja odbiti preostali dio prvog tužbenog razloga.

124 Budući da nijedan tužbeni razlog koji je tužitelj iznio nije osnovan, tužbu treba odbiti u cijelosti.

Troškovi

125 U skladu s člankom 87. stavkom 2. Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Budući da tužitelj nije uspio u postupku, a Komisija je postavila odgovarajući zahtjev, valja tužitelju naložiti snošenje troškova.

Slijedom navedenoga,

OPĆI SUD (deveto vijeće)

proglašava i presuđuje:

1. **Tužba se odbija.**

2. **Alstom Grid SAS nalaže se snošenje troškova.**

Gratsias Czúcz Labucka

Objavljena na javnoj raspravi u Luxembourgu 27. studenoga 2014.

Potpisi